

Nr 230.

Av herr **Asplund**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om delning av jord å landet m. m.

Den i Kungl. Maj:ts proposition till innevarande riksdag nr 38 föreslagna »Lag om delning av jord å landet» föreskriver i 11 kap. 3 §, att om äga kan nyttjas bl. a. till »sten- eller malmbrott» och om ägans värde i något avseende är högre än dess värde ur den synpunkt, som varit bestämmande vid graderingen, skall det överskjutande värdet särskilt uppskattas i penningar för ändamål, varom i 14 kap. 11 § sägs, (delägare som vid delning mister sådan äga, skall åtnjuta ersättning i penningar enligt nämnda uppskattning).

För så vitt uttrycket »sten eller malmbrott» avser att innefatta i fasta berget förekommande nyttiga och brytvärdiga bergarts- eller mineralfyndigheter av vad slag som helst, är uttrycket ofullständigt. Vad beträffar begreppet stenbrott, torde detta endast kunna omfatta nyttiga bergarter. Begreppet »malm» innefattar emellertid ingalunda alla nyttiga mineralfyndigheter, utan endast sådana, vilka kunna utgöra råmaterial för teknisk framställning av metaller. Kvarts, fältspat, kalksten, magnesit, apatit, grafit äro sålunda icke malmer, icke heller svavelkis och magnetkis räknas såsom malm, emedan de, ehuru de äro högprocentiga järnmineral, dock icke äro lämpliga för järnframställning på grund av sin svavelhalt. Vill man i sagda paragrafs bestämmelser innefatta även de här uppräknade mineralfyndigheterna, måste uttrycket »malmbrott» ändras till »mineralbrott».

Emellertid falla såväl de allra flesta »malmer» som även mineralen grafit, svavelkis och magnetkis (samt å kronojord även magnesit och apatit) under bestämmelserna i gällande gruvstadga. De äro nämligen enligt dennas § 1 »föremål för inmutning och bearbetande av den, som sig därtill anmäler». I regeln blir en inmutningsbar fyndighet inmutad i samband med upptäckten och så snart detta skett får inmutaren rätt till hälften av själva fyndigheten samt, sedan malm blivit blottad, rätt att vid utmålsförrättning få sig utrymme å marken anvisat för gruvdriften i form av utmål samt därutöver nödigt utrymme för väg eller kraftledning. Värdet av den anvisade marken bestämmas utan hänsyn till dess speciella värde för gruvdriften eller befintligheten av malm. Anmäler sig jordägaren senast vid utmålsförrättningen hos inmutaren till jordägareandelens begagnande, så åtnjuter han därefter denna, som innefattar högst hälften av malmfyndigheten, som sin enskilda tillhörighet,

sålunda även om han därefter genom försäljning eller skifte eller på annat sätt avträder marken till annan person. Under alla förhållanden blir en särskild värdering av sådan mark med hänsyn till dess utnyttjande såsom mineralbrott både onyttig och onödig, när det är fråga om en inmutningsbar fyndighet. Skulle så ske och en nytillträdande ägare finge betala ersättning härför, komme han att vid en blivande utmålsförrättning icke att utbekomma ersättning för det av honom betalda »övervärdet» å malmbrottet och vore därtill förlustig jordägareandelen i fyndigheten, om den förre ägaren före ägans avträdande förstått att hos inmutaren anmäla sig för jordägareandelens begagnande. Jag anser därför, att uttrycket »sten- eller malmbrott» bör utbytas mot »sten- eller mineralbrott, som icke är föremål för inmutning».

Är åter fråga om en förmodad, men ännu icke upptäckt och inmutad, inmutningsbar mineralfyndighet, torde någon värdering av densamma eller av ägans »lämplighet som malmbrott» icke kunna äga rum eller tillmätas något värde, om den likväl skulle äga rum. Beträffande jordägareandel i sådan fyndighet gäller, att densamma tillfaller den, som är jordägare vid den tid, då anmälan om jordägarandelens begagnande göres samt beträffande jordägarandel i förut inmutad fyndighet, som sönas, att den utan ersättning återfaller till jordägaren vid tidpunkten för sönandet. Icke heller i dessa fall kan sålunda någon ersättning till föregående jordägare ifrågakomma.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag alltså värdsamligen hemställa,

att de i 11 kap. 3 § i förslag till »Lag om delning av jord å landet» förekommande orden »sten- eller malmbrott» måtte utbytas mot orden »sten- eller mineralbrott, som icke är föremål för inmutning».

Stockholm den 13 februari 1926.

C. I. Asplund.